
DTP, Statükonun Kara Beyaz Adamını Oynuyor

ŞBekir Berat Özipek^o

Rivayete göre, bir kızılderili reisi, kendilerinde saldıran beyazlar arasındaki Rsiyahları görünce, ağzından şu sözler dökülmüş: “beyaz adamı anlıyorum ama şu kara beyaz adama da ne oluyor?”

DTP milletvekili Aysel Tuğluk’un, “gericiler”e karşı Kemalistlere ittifak öneren makalesini okuduğumda, aklıma o kızılderilinin sözleri geldi. İçimde kızmak ile üzölmek arasında bir his uyandı. Ama sadece Tuğluk’a değil; sadece O’nun kimliğinde DTP’nin temsil ettiğı Kürt muhalefet çizgisine de değil; Kürt’ü, Türk’ü, İslamcısı, Alevisi, Sünnisi, sağcısı ve solcusuyla, hepimize kızdım, hepimiz için üzüldüm.

Çünkü biz, bu ülkenin çeşitli renklerini temsil eden hepimiz, dinimiz, mezhebimiz, ideolojimiz veya etnik kökenimiz ne kadar farklı olursa olsun, dünya görüşlerimiz birbirine ne kadar zıt olursa olsun, aslında aynı ahlaki tavrı paylaşıyoruz. Bize yapılmasını istemediğimiz bir şey başkasına yapıldığında, “bizim kesim”den olmayanın hakkı çiğnendiğinde pek sesimizi çıkarmıyoruz. Başımızı çevirip görmezden gelmeyi tercih ediyoruz. Çoğumuz, içinde bulunduğumuz kötü durumun nedenini “öteki kurbanlar”a bağlayan açıklamalara inanmaya hazırız ve hakkımıza kavuşmanın yolunun ötekinin hakkının kısıtlanmasından geçtiğini düşünabiliyoruz.

Ama ne yazık ki ahlaki zaafımız bundan ibaret de değil. Bazen, bu engin mağdur denizinden birileri, içinde buldukları kötü durumdan kurtulmak için kendi tabanlarını çok daha kötü bir yola sevk etmeye çalışıyor, kendisini de mağdur

eden otoriteye yaranmaya, öteki “iç ve dış düşmanlar”la daha iyi mücadele edebilmesi için yapabileceği katkıları anlatmaya ve onu kendisiyle bütünleşmenin yararlarına ikna etmeye çalışıyor. Kısacası, öteki kurbanı karşı, cari siyasi rejimin kara beyaz adamını oynamaya hevesli olduğunu ifade ediyor. Sürekli sopasını yediği mahallenin kabadayısına yaranmak için, benzer durumdaki öteki kurbanı, mahallenin diğer çocuğunu birlikte dövmeği öneriyor.

Oysa bunu yaptığı an, en değerli varlığını, kendi hak arayışının ahlaki zemini tahrip ediyor ve taleplerini sadece siyasi bir hedefe indirgemiş oluyor. Üstelik ahlaki feda ettiğinde amaçladığı sonuca da ulaşamıyor, pratik bir fayda da görmüyor. Yani ahlaktan ve ilkeden olduğuyla kalıyor. Baskıcı otoriteyle bütünleşme çabasının kendi kaderini hiç değiştirmedeğini, sadece onun gücünü pekiştirmeye yaradığını, onun yaptığı zalimliğın meşru görülmesine hizmet ettiğini anlamıyor, tarihten ders almıyor, aynı hatayı bir daha ve bir daha yapıyor.

“Beni Dövme, Birlikte Onu Dövelim”

Kürt solunun DTP’nin temsil ettiği kısmı da, öteki kurbanların acıları pahasına, aynı ahlaki olmayan teklifi, hem de aleni olarak öteden beri yapıyor. “Aleviler rejimin teminatıdır” diyerek, toplumun bir kesimini diğer kesimi üzerinde teminat göstermeye çalışanlar gibi, o da kendi kitesini ve hareketini “teminat” haline getirmeye (siyasi taşeronluk yapmaya) çalışıyor. Yıllar önce birileri “biz TC’nin yetmiş yılda yapamadığını yaptık, Kürt halkını laikleştirdik” demişti. Diyarbakır Belediye Başkanı Feridun Çelik de Cumhuriyet’e açıklamasında “Güneydoğu’da laikliğin teminatı biziz” demişti. Şimdiki başkan Osman Baydemir de “CHP eğer Kürt yurttaşlarımızın varlığını bir gerçeklik olarak kabul ederse, bunun dayanacağı muazzam güç, hem Türkiye’nin çağdaşlaşmasının hem de gerçek manadaki laikliğin teminatı olacaktır. Eğer bölge AKP’lilerse çağdaşlaşma süreci bundan büyük zarar görecek” (Milliyet, 22 Mart 2004) diyerek, bazı çevreleri kendilerinin ne kadar “çağdaş” olduğunu kanıtlamaya ve bu yönleriyle “teminat” rolünü oynamaya hazır olduklarına ikna etmeye çalışmıştı. Kısacası, çağdaş yaşamcılık yaparak CHP’nin takdirini kazanmaya, Kürtleri güya “laikleştirerek” Kemalistlerin gözünde aklanmaya çalışmaya ilişkin bu umutsuz ve immoral çaba, aslında baştan beri bu siyasi hareketin bir parçası olarak var. Son olarak Tuğluk da 3 Şubat tarihli Radikal’deki makalesinde özetle, Kemalistleri, Kürt muhalefetiyle birlikte “ılımlı” İslam’a karşı mücadelede buluşmaya çağırıyor ve şöyle diyor: “Cumhuriyet’in savunucuları olduklarını iddia edenler gerçekten samimilerse Kürtlerle hesaplaşmaktan vazgeçip, kendileriyle hesaplaşacağı aşikâr gerici güçlere karşı Kürtlerin desteğini aramalıdır”.

Açıklamaya gerek var mı? Tuğluk özetle, “senin için asıl düşman biz değiliz, o daha tehlikeli, sizinle hesaplaşacak, bizi bırak onu döv, biz de yardım edelim” diyor. Acaba buna basiretsizlik mi, yoksa Şark kurnazlığının Kürtçesi mi demeli? Tuğluk, önerdiği ittifakın sadece taktik bir temele dayanmadığına Kemalistleri ikna etmek için, bildik önyargılara başvuruyor, onlarla aynı kaygıları paylaştığını “veciz” ifadelerle izah ediyor. Örneğin “dinin geri dönüşü”nü, hastalık metaforuyla,

“tamamen iyileşmemiş bir hastalığın yeniden nükesmesi” olarak açıklıyor (August Comte yaşasaydı her halde kulakları çınlardı).

Bildik, kabak tadı veren irtica paranoyasını ciddi bir siyasal iktisat analizi gibi sunmaya çalışmak, -entelektüel birikimi tartışılmaz olan Tuğluk için dahi- ancak insanı gülümsetme pahasına mümkün oluyor: “Adına yeşil sermaye dedikleri bu çevreler, işyerlerinde ve ticaret ilişkilerinde karşılıklı ‘selamünaleyküm’ diyen bir diyalog oluşturup Kemalizmin ‘günaydın’ terimini batıl ilan etti”. Şaka gibi değil mi? Bunları yazan Diyarbakır milletvekili. Duyan da eskiden Diyarbakır’da insanların çarşıda birbirleriyle “selamün aleyküm” şeklinde değil de “günaydın” veya “tünaydın” diye selamlaştığını sanır (Nerde o, birbirine “bonjour” diyen Dersim esnafı?).

Tuğluk, ittifak önerisini daha ikna edici kılmak için, çağdaş yaşamcılarının paranoyalarına seslenmeyi sürdürüyor. O’na göre “birkaç kıyı şeridi il hariç, önümüzdeki birkaç yılda Anadolu’nun şebir ve kasabalarının çoğunda modern hayata dair birçok davranış ve eğlence kültürü kendisine yer bulmakta zorlanacak”mış. “Daha ileri gidip dehşet tellallığı yapmak istemiyorum” diyor, ama yapıyor; “tarikatlar kendi ağını genişletiyor, berkitiyor” diye uyardıktan geri kalmıyor. Bu satırların yazarının kim olduğunu söylemeseydim, tipik bir çağdaş yaşamcı veya CHP’li bir isim aklınıza gelir miydi, gelmez miydi? “Cumhuriyet’in kazanımları Türk-İslam karışımı bir milliyetçilik/dincilikle bitirilmek isteniyor”muş. Tuğluk, Cumhuriyet’in hangi kazanımlarından söz ettiğini belirtmeyi unutmuş, ama keşke etseydi. Gerçekten de bu çok orijinal bir “katkı” olurdu. Çünkü Kürt aydın ve yazarlar, nedense şimdiye kadar bu kazanımlardan hiç söz etmediler.

Artık çok gerilerde kalmış da olsa, serde sosyalistlik de var ya, bu önyargıları sınıfsal analizle dile getirmemek olmaz; Tuğluk, çağdaş siyasi literatürü izlediğini de belli ediyor: “Kemalistler, sol, muhalif ve aydın çevreler Kürtlerle uzlaşmanın kaçınılmazlığına inanıyorsa, ılımlı İslam denilen ve aslında ne olduğu, nasıl tanımlanacağı çok da belli olmayan ve tamamen ‘imparatorluk’ güçlerinin imalatı bu projeye karşı modern aklın ve demokratik kültürün birbirini kabul eden zemininde buluşabilmelidir”. Bu apayrı bir eleştiri konusu, ama acaba Negri dünya sistemini analiz etmek için kullandığı “imparatorluk” kavramının Tuğluk tarafından oligarşiyle ittifak arayışında kullanıldığını duysaydı ne derdi? En azından sitem etmez miydi? Madem “sınıfsal” çözümler yapacağız, bari bunu “gönüllü kulluk” için kullanılacak biçimde yapmayalım. İlla yapacaksanız eskilerden Poulantzas’a kulak verin. O düşünür, modern devletin fonksiyonlarından ilk ikisini şöyle belirliyordu: Egemen sınıfın “organizasyonu” (bir araya getirilmesi, örgütlenmesi) ve “baskı altındaki sınıfların “dis-organizasyonu” (yani bir araya getirilmemesi, dağıtılması). Sakın sizin “strateji” sandığınız “ilişki”, aslında baskı altındaki sınıfları dağıtma veya bölme çabasına hizmet ediyor olmasın?

Bu kadar açık otoriterliğin kefareti de olmalı. Tuğluk, hem bütün bunları söyleyip hem de demokrasiye da hanel getirmek istemiyor: “Önereceğimiz çözüm, kişi hak ve hürriyetlerinin savunulması olmalıdır. Özgürlüklerin iktidar odaklarının yapay çatışmalarına kurban edilmesine izin vermemeliyiz. Başörtü sorunu kişisel bir özgürlük sorunu ve mağduriyetler

yaratıyor". Aslında bunları Deniz Baykal veya Zeki Sezer de söylüyor. Ama ne kadar "sekülerleştirilmiş" olurlarsa olsunlar, Kürtlerden oy isteyen bir parti için "çağdaş yaşamcılığın" da bir sınırı var ve onlar gibi başörtüsüne hayır diyemiyor. Ama bütün bu "analiz"lerden sonra bu ifadeler "rüşveti kelimadan" olmaktan öte gidemiyor. Çünkü hem kişi hak ve hürriyetlerini savunup, hem de önerisi kabul görürse- Kemalizmle ittifakın gereklerini yapmak mümkün değil.

Yine de anti-demokratik zihniyet, "ötekinin hakkı"yla ilgili somut bir tutum almak söz konusu olduğunda, "rüşveti kelimadan"ın da kurtaramayacağı biçimde tamamen açığa çıkıyor. Tıpkı, diğer bir DTP milletvekili Hasip Kaplan'ın başörtüsü konusunda "sınırsız özgürlüklere karşıyız" şeklindeki dramatik konuşmasında açığa çıktığı gibi. Ne diyelim? Hiç merak etmeyin sayın Kaplan, siz özgürlüğün sınırları konusunda böyle "bilinçli" ve "duyarlı" oldukça toplum olarak bizlere özgürlük haram olmaya devam edecek. O bakımdan içiniz rahat olsun. Ama bu "sınırsız özgürlüklere karşıyız" kalıbını yarın Kürtçe eğitim meselesiyle ilgili olarak başkaları da kullandığında, "nereden çıktı bu? Özgürlük zaten sınırlarla ilgili bir kavramdır" diye sormayın; çünkü sizin kalıbınızı kullanıyor olacaklar. Tıpkı, Meclis'teki başörtüsü görüşmelerinde, "meselenin toplumsal konsensüs sağlanmadan" gündeme getirilmesine ilişkin Tuğluk'un eleştirilerini kullanacakları gibi. Duyan da bunu söyleyenin siyasi taleplerinin yüzde seksen oya dayandığını sanır (Anadilde eğitim için de "toplumsal konsensüs" arayalım mı, sayın Tuğluk? Dilerseniz önümüzdeki yüz yıl içinde CHP ve MHP'yi ikna edip, Kürt sorununun çözümüne ilişkin taleplerinizi sonra gündeme getirin).

Aslında Tuğluk'un makalesi, bir yönüyle önemli bir gerçeğe işaret ediyor. O da, DTP'nin temsil ettiği siyasi çizginin, resmi ideolojiyle ortak olma çabasının sadece stratejik kaygıların ürünü olmayabileceği. "*Taktiksel bir ilişkiyi kastetmiyorum*", diyor Tuğluk, "*Cumhuriyet'in kuruluş sürecindeki tarihsel deneyimden de yararlanarak, yeniden bir ortaklık kurulması gerektiğinden söz ediyorum*". Acaba bu ifadeler, birbirine karşıt görünen iki ideolojinin, resmi ideoloji ile DTP'nin ideolojisinin, bu karşıtlığın ötesine geçip, ikisinin felsefi ve siyasi köklerini derine doğru izlediğimizde, aslında birbirlerine çok benzediklerini görmemizi, -belki de düşünsel kaynakları bakımından aynı kökten türediklerini bulmamızı- sağlayan bir ipucu veya anahtar olabilir mi? Yoksa yaşadığımız bütün bu şiddet ve husumet ortamı, DTP'nin ideolojisinin resmi ideolojinin aynadaki görüntüsünden veya onun Kürtçesinden ibaret olduğunu görmeyi engelliyor mu? Altan Tan, "DTP Kürtlerin CHP'sidir" derken haksız mıydı? Örneğin her iki ideolojinin de dine bakışları arasında bir fark var mı? İkisi de "araşsal bir değer" in veya "hastalık" metaforunda somutlaşmanın ötesinde bir din algısına sahip mi? Örneğin "Diyaret İşleri Başkanlığı" ile "Yurtsever İmamlar Birliği" arasında fark var mı?

Belki de Tuğluk "taktiksel bir ilişkiyi kastetmiyorum" derken haklı. Belki de "birlik ve beraberliğe en fazla ihtiyaç duyduğumuz" şu son seksen yılda, DTP yönetiminin resmi ideolojinin gayriresmi temsilcileriyle oturup daha ayrıntılı konuşması durumunda, birbirlerinin ortak yönlerini keşfetmeleri ve Tuğluk'un

ifadesiyle “Cumhuriyetin kazanımları” temelinde yeni bir birlikteliğin kurulması mümkün olabilir. Eh, onlar birbirini beğendikten sonra da artık bize laf düşmez.

İhlalciye Yaranmaya Çalışmak Çözüm Değil

Sözlükler Tom Amca’yı, “beyazlara yaranmaya çalışan siyah” olarak tanımlar. Beyaza yaranmaya çalışan siyah trajik bir figürdür. Kendisini aşağılayan beyaz tarafından önemsenmek, taltif edilmek O’nun için olağanüstü bir mutluluk kaynağıdır. O’na karşı aşk ve nefret duygularını birlikte hisseder. Beyaz adamlar bir iş yapmak onur kaynağıdır.

Ama bir sorun vardır: Siyahın “birlikte çalışmak” sandığı, öyle görmek istediği ilişki, beyaz adam açısından “kullanmak”tır. Birlikte avlanırlar, ama beyaz adam yemeğini evdeki masada yer, siyaha ise yine kapının önünde yedirir. Ve işi bittiğinde, hiçbir zaman teşekkür etmez.

Teminat olmaya meraklı DTP’lilere küçük bir ayrıntıyı hatırlatmak isterim: Öteden beri, hiçbir mahcubiyet göstermeden, yüzünüz kızarmadan alenen yaptığınız bu ayıp teklif, bir gün derin bir yerlerde kabul bulduğunda, peşinen sevinmeyin. Çünkü, sizin “ittifak” sandığınız şey, olsa olsa, bir “kullanma” ilişkisi olacaktır (dilerim hali hazırda da böyle değildir).

DTP’de Tuğluk gibi düşünenler keşke bilselerdi: Kürtlerin ve diğer herkesin haklarının iadesi, dindarların veya diğer bir mağdur kesimin hakları gaspedilerek değil, onların daha da bastırılmasıyla değil, hak ve adalet temelinde verilecek kolektif bir mücadeleyle gerçekleşir. Bir kesimin hakkını alabilmesi, başka bir kesimin yoksunluğu pahasına olmaz. Çünkü hiçbir kesimin hak yoksunluğunun nedeni, diğer bir mağdur kesim değildir; kaybettiği hakkını diğer bir mağdurdan istemek anlamsızdır; çünkü onlarda zaten verilecek “fazla” hak yoktur. Nereden bakarsanız bakın oportünist olan bir teklifi, “küresel güçlerin hegemonyasına karşı işbirliği” veya “ılımlı islama karşı güçbirliği” gibi süslü sloganlarla veya sol jargonla örtemezsiniz. Bir yandan resmi ideolojinin temsilcileriyle ittifak ararken, diğer yandan Kürtler, Türkler, gayrimüslimler, Aleviler, Sünniler ve diğer bütün kimliklerin haklarını güvence altına alan, adalet temelli kolektif bir hukuki ve siyasi çerçevenin tesisi için çalışamazsınız.

Bir tercih yapmanız gerek. Ama bu tercih, sadece stratejiyle ilgili olmamalı. İdeolojinizin içeriği de, karşısına çok benziyor ve insan haklarına dayalı demokratik bir rejimin tesisi açısından fazlasıyla sorunlu.

Demokratlar, Kürt Sorununun çözümüne, DTP’nin siyaset yapmasını engellemeye ve onu siyasetin dışına itmeye çalışan zihniyete karşı mücadele ederken, aynı zamanda onun bu sorunlu stratejisini ve ideolojisini eleştirmeyi de ihmal etmemeli.

Adaletsiz bir düzenin baki kalamayacağı söylenir. Ama ya o düzenin kurbanları da adil değillerse? Birbirlerine karşı sürekli “kara beyaz adam”ı oynuyorlarsa?

İşte o düzen hep varlığını sürdürür. Çünkü, meşruiyetini sadece kendi gücünden değil, kurbanlarından da alır. Tıpkı bugün olduğu gibi.